

32001L0084

13.10.2001

ÚŘEDNÍ VĚSTNÍK EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

L 272/32

SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2001/84/ES

ze dne 27. září 2001

o právu na opětný prodej ve prospěch autora originálu uměleckého díla

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o založení Evropského společenství, a zejména na článek 95 této smlouvy,

s ohledem na návrh Komise ⁽¹⁾,

s ohledem na stanovisko Hospodářského a sociálního výboru ⁽²⁾,

v souladu s postupem stanoveným v článku 251 Smlouvy ⁽³⁾ a ve smyslu připojeného textu schváleného dohodovacím výborem dne 6. června 2001,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) V oblasti autorského práva je právo na opětný prodej nepřevoditelným a nezczizitelným právem, které požívá autor originálu výtvarného díla či plastiky, na hospodářskou účast při opětných prodejkch daného díla.
- (2) Právo na opětný prodej je právem tvůrčí povahy, které autoru/umělci umožňuje získat úhradu za opětné převody díla. Předmětem práva na opětný prodej je hmotné dílo, a to nosič, ve kterém je chráněné dílo vyjádřeno.
- (3) Právo na opětný prodej má za cíl zajistit autorům výtvarných děl a plastik podíl na hospodářském úspěchu originálu jejich uměleckých děl. To pomáhá obnovit rovnováhu mezi hospodářskou situací autorů originálů výtvarných děl a plastik a dalších tvůrců, kteří těží z úspěšného využívání svých děl.
- (4) Právo na opětný prodej je nedílnou součástí autorského práva a představuje základní výsadu autorů. Zavedení takového práva ve všech členských státech uspokojuje potřebu poskytnout tvůrcům přiměřenou a jednotnou úroveň ochrany.
- (5) Podle čl. 151 odst. 4 Smlouvy přihlíží Společenství ve své činnosti podle ostatních ustanovení Smlouvy ke kulturním hlediskům.
- (6) Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl stanoví, že právo na opětný prodej lze získat pouze tehdy, dovolují-li to právní předpisy země, jejíž je autor státním příslušníkem. Toto právo je proto nepovinné a podléhá

pravidlu vzájemnosti. Z judikatury Soudního dvora Evropských společenství o uplatnění zásady nediskriminace stanovené článkem 12 Smlouvy, viz rozsudek ze dne 20. října 1993 ve spojených věcech C — 92/92 a C — 326/92 Phil Collins a ostatní ⁽⁴⁾, vyplývá, že vnitrostátní předpisy obsahující doložku o vzájemnosti nemohou sloužit k odíráání práv, která se vztahují na místní autory, státním příslušníkům jiného členského státu. Používání takových ustanovení v rámci Společenství odporuje zásadě rovného zacházení vyplývající ze zákazu jakékoli diskriminace na základě státní příslušnosti.

- (7) Proces internacionalizace trhu Společenství v oblasti moderního a současného umění, který se nyní urychluje v důsledku působení nové ekonomiky v právním rámci, kdy jen málo zemí mimo Evropskou unii uznává práva na opětný prodej, činí pro Evropskou unii nezbytným, aby v rámci své mezinárodní politiky zahájila vyjednávání o povinné platnosti čl. 14b Bernské úmluvy.
- (8) Skutečnost, že tento mezinárodní trh existuje, spolu se skutečností, že právo na opětný prodej chybí v několika členských státech a že pravidla jednotlivých států, kde právo na opětný prodej existuje, se značně liší, činí pro Evropské společenství nezbytným, aby stanovilo dočasná opatření jak pro vstup tohoto práva v platnost, tak pro jeho podstatné obsahové úpravy, což zachová konkurenceschopnost evropského trhu.
- (9) V současné době vnitrostátní právní předpisy většiny členských států právo na opětný prodej stanovují. Takové právní předpisy, pokud existují, vykazují určité rozdíly, zejména pokud jde o umělecká díla, na která se vztahují, za která se vyplácejí autorské odměny a uplatňují sazby, o transakce spojené s výplatou autorských odměn a o základ pro jejich výpočet. Používání nebo nepoužívání takových práv má významný dopad na soutěžní prostředí ve vnitřním trhu, protože placení nebo neplacení autorských odměn na základě práva na opětný prodej musí brát v úvahu každý, kdo chce prodat umělecké dílo. Toto právo je tedy faktorem, který přispívá k narušení hospodářské soutěže a k přesunům prodejů v rámci Společenství.
- (10) Takové rozdíly v existenci a používání práva na opětný prodej členskými státy mají přímý negativní dopad na řádné fungování vnitřního trhu s uměleckými díly ve smyslu článku 14 Smlouvy. V těchto případech představuje vhodný právní základ článek 95 Smlouvy.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 178, 21.6.1996, s. 16 a Úř. věst. C 125, 23.4.1998, s. 8.

⁽²⁾ Úř. věst. C 75, 10.3.1997, s. 17.

⁽³⁾ Stanovisko Evropského parlamentu ze dne 9. dubna 1997 (Úř. věst. C 132, 28.4.1997, s. 88) potvrzené dne 27. října 1999, společný postoj Rady ze dne 19. června 2000 (Úř. věst. C 300, 20.10.2000, s. 1) a rozhodnutí Evropského parlamentu ze dne 13. prosince 2000 (Úř. věst. C 232, 17.8.2001, s. 173), rozhodnutí Evropského parlamentu ze dne 3. července 2001 a rozhodnutí Rady ze dne 19. června 2001.

⁽⁴⁾ Sb. rozh. [1993] I — 5145.

- (11) Cíle Společenství stanovené Smlouvou zahrnují položení základů stále těsnějšího spojení národů v Evropě, podporují těsnější spolupráci členských států náležejících ke Společenství a zajišťují hospodářský a společenský pokrok společnými akcemi k odstraňování hranic, které Evropu rozdělují. K tomuto cíli Smlouva stanoví zřízení vnitřního trhu, který předpokládá zrušení překážek volného pohybu zboží, volný pohyb služeb a svobodu usazování, předpokládá zavedení takového systému, který zajistí, že se hospodářská soutěž na společném trhu nenaruší. Harmonizace právních předpisů členských států, pokud jde o právo na opětný prodej, přispívá k dosažení těchto cílů.
- (12) Šestá směrnice Rady (77/388/EHS) ze dne 17. května 1977 o harmonizaci právních předpisů členských států týkajících se daní z obratu — Společný systém daně z přidané hodnoty: jednotný základ daně⁽¹⁾ zavádí postupně systém zdaňování ve Společenství, který platí mimo jiné i pro umělecká díla. Opatření omezená na oblast daní nejsou dostatečná k zabezpečení harmonického fungování trhu s uměleckými díly. Tohoto cíle není možné dosáhnout bez harmonizace v oblasti práva na opětný prodej.
- (13) Stávající rozdíly v právních předpisech by měly být odstraněny, pokud narušují fungování vnitřního trhu, a mělo by být zabráněno vzniku nových rozdílů tohoto druhu. Není potřeba bránit vzniku rozdílů nebo mu předcházet, pokud se neočekává, že ovlivní fungování vnitřního trhu.
- (14) Předpokladem řádného fungování vnitřního trhu je existence podmínek hospodářské soutěže, které nejsou narušeny. Existence rozdílů mezi vnitrostátními předpisy v právu na opětný prodej vytváří narušení hospodářské soutěže a přemísťování prodejů uvnitř Společenství a vede k nerovnému zacházení s umělci podle toho, kde jsou jejich díla prodávána. Zkoumaná záležitost proto vykazuje nadnárodní aspekty, které nemohou být uspokojivě zvládnuty opatřeními jednotlivých členských států. Nedostatek opatření Společenství by byl v rozporu s požadavkem Smlouvy napravovat narušení hospodářské soutěže a nerovného zacházení.
- (15) S ohledem na rozsah rozdílů mezi vnitrostátními předpisy je nutné přijmout harmonizační opatření k odstranění rozdílů mezi právními předpisy jednotlivých členských států v oblastech, kde by tyto rozdíly mohly vytvářet nebo udržovat narušení hospodářské soutěže. Není však nutné harmonizovat každé ustanovení právních předpisů členských států v oblasti práva na opětný prodej, a pro ponechání největšího možného prostoru pro vnitrostátní rozhodování stačí, bude-li harmonizace omezena na ta vnitrostátní ustanovení, která mají nejpříjemší dopad na fungování vnitřního trhu.
- (16) Tato směrnice tedy plně odpovídá zásadám subsidiarity a proporcionality ve smyslu článku 5 Smlouvy.
- (17) Podle směrnice Rady 93/98/EHS ze dne 29. října 1993 o harmonizaci doby ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících⁽²⁾ běží doba ochrany autorských práv 70 let od autorovy smrti. Stejně období by mělo být stanoveno pro ochranu práv na opětný prodej. V důsledku toho mohou do rozsahu práv na opětný prodej spadat pouze originály děl moderního a současného umění. Avšak z toho důvodu, aby se členským státům, které v době přijetí této směrnice zatím neuplatňují právo na opětný prodej ve prospěch umělců, umožnilo zařazení tohoto práva do jejich právních systémů a aby se rovněž umožnilo ziskově orientovaným provozovatelům v těchto členských státech přizpůsobit se postupně těmto právním úpravám při udržení životaschopnosti jejich podnikání, mělo by být dotyčným členským státům povoleno omezené přechodné období, během kterého se mohou rozhodnout nepoužívat právo na opětný prodej ve prospěch nabyvatelů práv po autorově smrti.
- (18) Obsah práva na opětný prodej by měl být rozšířen na všechny úkony opětného prodeje s výjimkou těch, které se uskutečňují přímo mezi osobami jednajícími jako soukromé osoby bez účasti profesionálního zástupce trhu s uměleckými díly. Toto právo by nemělo být rozšířeno na úkony opětného prodeje soukromými osobami muzeím, která nemají výdělečnou povahu a jsou přístupná veřejnosti. S ohledem na zvláštní postavení uměleckých galerií, které získávají umělecká díla přímo od autorů, by členské státy měly mít možnost vyjmout z práva na opětný prodej takový prodej děl, který se uskuteční do tří let od jejich získání. Při omezování těchto výjimek u opětného prodeje, při kterých prodejní cena nepřesáhne 10 000 EUR, by měly být brány v úvahu také zájmy umělce.
- (19) Mělo by být jasné, že harmonizace podle této směrnice se netýká originálů rukopisů spisovatelů a skladatelů.
- (20) Účinná pravidla by měla být založena na již získaných zkušenostech s právem na opětný prodej na vnitrostátní úrovni. Je vhodné vypočítávat autorské odměny jako procentní podíl z prodejní ceny a ne jako přírážku, kterou se zvyšuje původní hodnota díla.
- (21) Kategorie uměleckých děl podléhajících právu na opětný prodej by měly být harmonizovány.

⁽¹⁾ Úř. věst. L 145, 13.6.1997, s. 1. Směrnice naposledy pozměněná směrnicí 1999/85/ES (Úř. věst. L 277, 28.10.1999, s. 34).

⁽²⁾ Úř. věst. L 290, 24.11.1993, s. 9.

- (22) Nepoužití odměny pod minimální spodní hranicí umožní vyhnout se ve srovnání se ziskem autora neúměrně vysokým nákladům na vybírání poplatků a na správu. V souladu se zásadou subsidiarity mohou členské státy stanovit nižší vnitrostátní spodní hranici, než je hranice Společenství, aby tak podpořily neznámé umělce. Vzhledem k nízkým částkám by tyto odchylky pravděpodobně neměly výrazný vliv na řádné fungování vnitřního trhu.
- (23) Sazby stanovené různými členskými státy pro používání práva na opětný prodej se v současnosti značně liší. Účinné fungování vnitřního trhu s díly moderního a současného umění vyžaduje stanovit jednotné sazby v nejširší možné míře.
- (24) Je žádoucí zavést systém postupného snižování sazeb pro jistá cenová pásma, s úmyslem uspokojit různé zájmy střetávající se na trhu s originály uměleckých děl. Je důležité snižovat riziko přesunu prodeje a obcházení pravidel Společenství v oblasti práva na opětný prodej.
- (25) V zásadě by osobou, která má autorskou odměnu platit, měl být prodejce. Členské státy by měly mít možnost odchýlit se od této zásady, pokud se týká odpovědnosti za platby. Prodejcem je osoba nebo podnik, jehož jménem se obchod uzavírá.
- (26) Mělo by být přijato ustanovení pro pravidelnou úpravu spodní hranice a sazeb. K tomuto účelu je vhodné pověřit Komisi úkolem podávat pravidelné zprávy o skutečném uplatňování práva na opětný prodej v členských státech a o dopadech na trh s uměleckými díly ve Společenství a popřípadě připravit návrhy na změnu této směrnice.
- (27) Osoby, které jsou příjemci autorské odměny, musí být při respektování zásady subsidiarity přesně určeny. Není vhodné zasahovat prostřednictvím této směrnice do oblasti dědického práva členských zemí. Nabyvatelé práv po autorovi však musí plně požívat výhod z práva na opětný prodej po jeho smrti, přinejmenším do doby uplynutí výše uvedeného přechodného období.
- (28) Členské státy jsou odpovědné za úpravu výkonu práva na opětný prodej, zejména s přihlédnutím ke způsobu jakým je spravován. V tomto směru je jednou z možností správa prostřednictvím organizace pro kolektivní správu práv. Členské státy musí zajistit, aby tyto organizace pro správu kolektivních práv jednaly průhledným a účelným způsobem. Členské státy musí také zajistit, aby částky připadající autorům, kteří jsou státními příslušníky jiných členských zemí, byly skutečně vybírány a rozdělovány. Touto směrnicí nejsou dotčeny úpravy členských států v oblasti vybírání a rozdělování poplatků.
- (29) Požívání práva na opětný prodej by mělo být omezeno na státní příslušníky Společenství stejně jako na zahraniční autory, jejichž země poskytují takovou ochranu autorům, kteří jsou státními příslušníky členských států. Členský stát by měl mít možnost rozšíření požívání tohoto práva i na zahraniční autory, kteří mají obvyklé místo pobytu v daném členském státě.
- (30) Pro praktické zajištění účinného používání práva na opětný prodej v členských státech je třeba zavést vhodné postupy sledování obchodních transakcí. To zahrnuje také právo autora nebo jeho zplnomocněného zástupce obdržet všechny nezbytné informace od fyzické nebo právnické osoby odpovědné za vyplácení autorské odměny. Členské státy, které stanoví společnou správu práva na opětný prodej, mohou rovněž stanovit, aby k získávání informací byly oprávněny pouze subjekty odpovědné za tuto kolektivní správu.

PŘIJALY TUTO SMĚRNICI:

KAPITOLA I

OBLAST PŮSOBNOSTI

Článek 1

Předmět práva na opětný prodej

1. Členské státy stanoví ve prospěch autora originálu uměleckého díla právo na opětný prodej, vymezené jako nezcizitelné právo, kterého se nelze do budoucna vzdát, na autorskou odměnu založenou na prodejní ceně získané z jakéhokoli opětného prodeje díla následujícího po prvním převodu díla autorem.
2. Právo uvedené v odstavci 1 se vztahuje na všechny úkony opětného prodeje, jehož se účastní prodávající, kupující nebo zprostředkovatel profesionálního zástupce trhu s uměleckými díly, například aukční síně, umělecké galerie a obecně jakýkoli obchodník s uměleckými díly.
3. Členské státy mohou stanovit, že právo uvedené v odstavci 1 se nevztahuje na úkony opětného prodeje, pokud prodávající získal umělecké dílo přímo od autora méně než tři roky před daným opětným prodejem a kdy cena opětného prodeje nepřesahuje 10 000 EUR.
4. Autorskou odměnu hradí prodávající. Členské státy mohou stanovit, že jedna z fyzických nebo právnických osob uvedených v odstavci 2, jiná než prodávající, je sama odpovědná nebo se s prodávajícím podílí na odpovědnosti za zaplacení autorské odměny.

Článek 2

Umělecká díla, na která se vztahuje právo na opětný prodej

1. Pro účely této směrnice se „originálem uměleckého díla“ rozumí výtvarné dílo nebo plastika, jako jsou obrazy, koláže, malby, kresby, rytiny, tisky, litografie, sochy, tapiserie, keramika, sklo a fotografie za předpokladu, že jsou zhotoveny samotným umělcem, nebo jde o kopie, které se považují za originál uměleckého díla.

2. Kopie uměleckých děl, na které se vztahuje tato směrnice, které byly zhotoveny v omezeném počtu samotným autorem nebo pod jeho vedením, se pro účely této směrnice považují za originály uměleckých děl. Takové kopie musí být zpravidla očíslovány, podepsány nebo umělcem jinak rádně prohlášeny za pravé.

KAPITOLA II

ZVLÁŠTNÍ USTANOVENÍ

Článek 3

Spodní hranice prodejní ceny

1. Členské státy stanoví minimální prodejní cenu, od které jsou prodeje uvedené v článku 1 předmětem práva na opětný prodej.

2. Tyto minimální prodejní ceny nesmějí v žádném případě překročit 3 000 EUR.

Článek 4

Sazby

1. Pro autorské odměny podle článku 1 se stanoví tyto sazby:

- a) 4 % z části prodejní ceny do 50 000 EUR;
- b) 3 % z části prodejní ceny od 50 000,01 do 200 000 EUR;
- c) 1 % z části prodejní ceny od 200 000,01 do 350 000 EUR;
- d) 0,5 % z části prodejní ceny od 350 000,01 do 500 000 EUR;
- e) 0,25 % z části prodejní ceny přesahující 500 000 EUR.

Celková výše autorské odměny však nesmí převýšit 12 500 EUR.

2. Členské státy mohou odchýlně od odstavce 1 stanovit sazbu 5 % z prodejní ceny uvedené v odst. 1 písm. a).

3. Pokud by stanovená minimální cena byla nižší než 3 000 EUR, členské státy rovněž stanoví sazbu platnou pro prodejní ceny do 3 000 EUR; tato sazba nesmí být nižší než 4 %.

Článek 5

Základ pro výpočet

Prodejní ceny uvedené v článku 3 jsou ceny bez daně.

Článek 6

Osoby oprávněné k přijímání autorské odměny

1. Autorská odměna uvedená v článku 1 náleží autorovi díla a po jeho smrti podle čl. 8 odst. 2 nabyvatelům práv.

2. Členské státy mohou stanovit povinnou nebo dobrovolnou kolektivní správu autorských odměn podle článku 1.

Článek 7

Státní příslušníci třetích zemí, kteří mají nárok na autorskou odměnu

1. Členské státy stanoví, že autoři, kteří jsou státními příslušníky třetích zemí, a podle čl. 8 odst. 2 i jejich právní nástupci mají požívat práva na opětný prodej v souladu s touto směrnicí a právními předpisy dotyčného členského státu pouze tehdy, pokud země, jejímiž státními příslušníky autor a jeho oprávnění dědicové jsou, má právní předpisy umožňující ochranu práva na opětný prodej pro autory ze členských států a pro jejich právní nástupce.

2. Na základě informací poskytnutých členskými státy zveřejní Komise co nejdříve seznam třetích zemí, které splňují podmínku stanovenou v odstavci 1. Tento seznam se aktualizuje.

3. Pokud jde o ochranu práva na opětný prodej, může každý členský stát zacházet s autory, kteří nejsou jeho státními příslušníky, ale mají obvyklé místo pobytu v tomto členském státě, stejně jako se svými vlastními státními příslušníky.

Článek 8

Doba ochrany práva na opětný prodej

1. Doba ochrany práva na opětný prodej musí odpovídat době stanovené v článku 1 směrnice 93/98/EHS.

2. Členské státy, které neuplatňují právo na opětný prodej (v den vstupu v platnost uvedený v článku 13), nemusí, odchýlně od odstavce 1, uplatňovat právo na opětný prodej ve prospěch nabyvatelů práv po smrti umělce po období nepřesahující den 1. ledna 2010.

3. Členský stát, na který se vztahuje odstavec 2, může v případě potřeby po dobu dvou dalších let umožnit ziskově orientovaným provozovatelům tohoto členského státu, aby se postupně přizpůsobili systému práva na opětný prodej a udrželi si hospodářskou životaschopnost předtím, než je nucen uplatňovat právo na opětný prodej ve prospěch nabyvatelů práv po smrti umělce. Dotyčný členský stát informuje Komisi nejpozději 12 měsíců před koncem období uvedeného v odstavci 2 s udáním důvodů, aby Komise po daných konzultacích mohla vydat své stanovisko do tří měsíců po obdržení takové informace. Pokud členský stát stanovisko Komise nerespektuje, musí do měsíce informovat Komisi a své rozhodnutí odůvodnit. Oznámení a odůvodnění členského státu a stanovisko Komise bude zveřejněno v *Úředním věstníku Evropských společenství* a postoupí se Evropskému parlamentu.

4. V případě úspěšného dovršení mezinárodních jednání o rozšíření práva na opětný prodej na mezinárodní úrovni předloží Komise během období uvedeného v čl. 8 odst. 2 a 3 příslušné návrhy.

Článek 9

Právo na informace

Členské státy zajistí, aby po dobu tří let po opětném prodeji mohly oprávněné osoby podle článku 6 požadovat od jakéhokoli profesionálního zástupce trhu s uměleckými díly uvedeného v čl. 1 odst. 2 sdělení jakýchkoli informací nezbytných pro zajištění platby autorské odměny za opětný prodej.

KAPITOLA III

ZAVĚREČNÁ USTANOVENÍ

Článek 10

Přechodné ustanovení

Tato směrnice se vztahuje na všechny originály uměleckých děl uvedených v článku 2, která jsou ke dni 1. ledna 2006 ještě chráněná právními předpisy členských států v oblasti autorského práva nebo k uvedenému dni splňují kritéria pro ochranu podle ustanovení této směrnice.

Článek 11

Doložka o přezkumu

1. Komise předloží Evropskému parlamentu, Radě a Hospodářskému a sociálnímu výboru nejpozději do 1. ledna 2009 a každé čtyři roky poté zprávu o provádění a účincích této směrnice, přičemž věnuje zvláštní pozornost konkurenceschopnosti trhu Společenství s moderním a současným uměním, zejména z hlediska postavení Společenství ve vztahu k relevantním trhům, které nepoužívají právo na opětný prodej, nepodporují uměleckou tvořivost a nemají řídicí postupy v členských státech. Přezkoumá zejména dopady směrnice na vnitřní trh a účinek zavedení práva na opětný prodej v těch členských státech, které je před vstupem této směrnice v platnost ve vnitrostátních právních předpisech nepoužívaly. Komise popřípadě předloží návrhy úprav minimální spodní hranice a sazeb autorské odměny, aby vzala v úvahu změny v uvedeném odvětví, návrhy týkající se maximální částky stanovené v čl. 4 odst. 1 a jakékoli další návrhy, které považuje za nezbytné pro podporu účinnosti této směrnice.

2. Zřizuje se kontaktní výbor. Skládá se ze zástupců příslušných orgánů členských států. Zasedá z podnětu předsedy nebo na žádost delegace některého členského státu a předsedá mu zástupce Komise.

3. Úkolem výboru je:

- organizovat konzultace k otázkám vyplývajícím z uplatňování této směrnice,
- usnadňovat výměnu informací mezi Komisí a členskými státy o vývoji na trhu s uměleckými díly ve Společenství.

Článek 12

Provádění směrnice

1. Členské státy uvedou v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí nejpozději do 1. ledna 2006. Neprodleně o nich uvědomí Komisi.

Tato opatření přijatá členskými státy musí obsahovat odkaz na tuto směrnici nebo musí být takový odkaz učiněn při jejich úředním vyhlášení. Způsob odkazu si stanoví členské státy.

2. Členské státy sdělí Komisi znění vnitrostátních právních předpisů, které přijmou v oblasti působnosti této směrnice.

Článek 13

Vstup v platnost

Tato směrnice vstupuje v platnost dnem vyhlášení v Úředním věstníku Evropských společenství.

Článek 14

Určení

Tato směrnice je určena členským státům.

V Bruselu dne 27. září 2001.

Za Evropský parlament

předsedkyně

N. FONTAINE

Za Radu

předseda

C. PICQUÉ